

N:o 78.

Af Herr **J. M. Svensson**: *Med förslag till förändring i fråga om röstberäkningen vid tillsättande af folkskolelärare-befattningar.*

Med anledning af Riksdagens framställning uti skrifvelse den 19 Maj 1874, som förnyades uti skrifvelse den 2 Maj 1878, och sedan Kyrkomötet dertill lemnat sitt samtycke, har Kongl. Maj:t under den 6 December 1878 utfärdat förordning derom, att organist och klockare skola, sedan förslag blifvit af kyrkoherden i föreskrifven ordning upprättadt, af församlingen bland de föreslagne väljas samt rösterna beräknas enligt de grunder, som för rösträtt vid kyrkostämma i allmänhet äro bestämda. Derigenom har sålunda en länge önskad och påyrkad förändring blifvit genomförd, till följd hvaraf äfven förut gällande stadgande att kyrkoherdes röst vid nämnda val gälde lika med hälften af de afgifna rösterna, blifvit upphäfdt.

Uti förenämnda skrifvelse den 19 Maj 1874 anhöll Riksdagen tillika, att Kongl. Maj:t täcktes utfärda en författning, hvarigenom — med ändring af hvad 6 § i Kongl. stadgan angående folkundervisningen i riket den 18 Juni 1842 innehåller derom att vid val till folkskolelärare rösterna skola beräknas som vid klockareval och ordförandens i skolstyrelsen röst gälla lika som kyrkoherdes vid klockareval — måtte förordnas, att rösterna vid val till folkskolelärare skulle, utan att någon särskild rösträtt tillkomme skolrådets ordförande, beräknas enligt de grunder, som för rösträtt vid kyrkostämma voro eller framdeles blefve bestämda. Vid behandlingen af motionen vid 1878 års riksdag angående förändring af sättet för val till organist och klockare

samt folkskolelärare, fann Lag-Utskottet på anförda grunder tiden för Riksdagen vara inne att, derest icke frågans slutliga afgörande skulle komma att allt för länge uppskjutas, beträffande organist- och klockareval förnya sitt år 1874 fattade beslut, hvilket äfven, såsom förut är nämndt, skedde.

Deremot och då frågan om ändring i stadgandena angående val af folkskolelärare redan på grund af Riksdagens meranämnde skrifvelse den 19 Maj 1874 vore på Kongl. Maj:ts pröfning beroende och antagligen komme att i sammanhang med den om organist- och klockareval behandlas, syntes det Utskottet icke erforderligt att skrifvelse ånyo aflätes i samma syfte. Detta Utskottets antagande har dock icke förverkligats, ehuru, såsom bilagan till Justitieombudsmannens berättelse gifver vid handen, de från domkapitlen öfver Riksdagens framställning infordrade utlåtanden redan år 1875 till Kongl. Maj:t inkommit, utan ännu fortfar föreskriften i 1842 års stadga att i detta afseende vara gällande, hvarom ett Kongl. Maj:ts utslag den 5 December sistlidet är bär vittne.

Då nu sålunda ett röstsätt eger rum vid val till folkskolelärare och ett annat vid val till organist och klockare, så tillåter jag mig fråga, hvilket af dessa röstsätt skall tillämpas, der nämnde tre befattningar skola förenas hos samme person, ett förhållande, som förefinnes inom många, ja kanske de flesta församlingar. Skola vid sådane fall begge röstsätten användas, så är det möjligt, att rösterna efter det ena sättet utfalla annorlunda än efter det andra. Hvilketdera resultat skall då vara det gällande?

Oafsedt nämnda oegentlighet synes det mig icke vara med billighet förenadt att, då alla, som äro åsatta fyrktal så väl för jordegendom som andra beskattningsföremål, äro skyldige att deltaga i kostnaden för folkskolelärarens löner och skollokalers byggande och underhåll, endast en del, eller de som hafva i mantal satt jord, skall hafva rätt att välja skollärare och den öfriga delen vara från en sådan rättighet utesluten.

Den rätt, kyrkoherde förut egt att vid val af klockare få beräkna sin röst lika med hälften af de utaf församlingen afgifna rösterna, är nu mera upphäfd. Bibehållandet af en sådan rätt vid val till folkskolelärare synes icke vara öfverensstämmande med det stigande intresse, som på de flesta ställen ådagalägges för folkskolans ordnande och höjande af den upplysning som sprides från dessa undervisningsanstalter. Tiden synes därför vara inne att undanrödja den misstro mot församlingsboarnes omdömesförmåga, som framskymtar i denna opropotionerliga fördelning af röstmakten mellan församlingen och

dess kyrkoherde. Att såväl den ene som den andre åstundar en skicklig, nitisk och sedesam barnalärare är och bör vara utom allt tvifvel. Förutom det inflytande en verklig kyrkans herde med rätta kan hafva på sin församling, torde ej böra förbises att han vanligen disponerar ett stort antal röster i kyrkostämman till följd af det fyrktal, som blifvit honom åsatt för hans inkomster.

Jag får därför föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta och hos Kongl Maj:t anhålla om utfärdandet af en författning, hvarigenom — med ändring af hvad 6 § i Kongl. stadgan angående folkundervisningen innehåller om val till folkskolelärare — förordnas, att vid val till folkskolelärare rösterna skola beräknas på sätt vid kloekareval nu är eller framdeles varder bestämdt.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1880.

J. M. Svensson,
från Östergötland.

Häruti instämmer

J. E. Johansson,
från Vestmanland.